

➤ WAT KUNNEN WE LEREN

STOWA heeft de door waterschappen uitgevoerde evaluaties van wateroverlastgebeurtenissen geanalyseerd. Belangrijkste conclusie: waterschappen zijn organisatorisch prima in staat adequaat op te treden. Maar blijft dat ook zo? Er lijken verbeteringen mogelijk. Waterschapper Roel Bronda, voorzitter van de STOWA commissie Wateroverlast, reageert op de belangrijkste conclusies uit het evaluatierapport.

➤ Voorzitter van de commissie Wateroverlast Roel Bronda bij de inundatieplas Blokhoven, bij Tull en 't Waal.

De afgelopen jaren hebben waterschappen wateroverlastsituaties in hun eigen beheersgebieden geëvalueerd. De opstellers van het recente STOWA-rapport 'Leren van Wateroverlast' hebben onderzocht welke overkoepelende lessen we daaruit kunnen trekken. De eerste, geruuststellende conclusie is dat waterschappen 'organisatorisch goed zijn georganiseerd om met extreme situaties om te gaan'. Hoe kijkt u daar tegen aan?

Ik ben blij dat de opstellers tot deze conclusie zijn gekomen. De verwachting is evenwel dat door klimaatverandering het aantal overlastsituaties gaat toenemen. Zowel wat betreft hevigheid, duur als aantal. Dat vraagt behalve

extra middelen, nog meer personele inzet en capaciteit. En dat terwijl wordt geconcludeerd dat het calamiteitenwerk nu vaak op een beperkt aantal schouders terecht komt. Vorig jaar waren we in ons waterschap zo druk met de droogte dat we hebben ingeleverd op structureel werk. Dat kan best een keer voorkomen, maar niet te vaak. Kortom: hoewel de algemene conclusie positief is, komt hier wel degelijk een organisatorisch vraagstuk uit naar voren: hoe houden we het ook in de toekomst hanteerbaar?

Uit de evaluatie blijkt dat er een gebrek is aan voldoende specifieke en betrouwbare regionale weerinformatie, die

VAN WATEROVERLAST?

kan dienen als basis voor opschaling. Het kan ertoe leiden dat je onnodig opschaaft, te vroeg, of te laat. Is dat ook uw ervaring?

Het is fijn als je zaken met meer zekerheid weet. Ik denk ook dat we nog een slag kunnen maken met het verbeteren van regionale weersverwachtingen. KNMI doet momenteel onderzoek naar betere (regionale) voorspellingen van extreme neerslag, waar ook het Rijk en STOWA bij betrokken zijn. Maar het blijven voorspellingen. Weer blijft een onzekere factor. Waterschappen moeten de zekerheid vooral creëren door rekening te houden met meerdere scenario's. De kern van een calamiteit is dat je het niet precies weet, maar toch moet handelen. Ik heb de indruk dat waterschappen al denken in scenario's. Maar daar valt nog een wereld te winnen. Die scenario's kunnen we beter en scherper maken. Bijvoorbeeld op basis van nieuwe visualisatiemogelijkheden, maar ook op basis van steeds gedetailleerdere informatie die we tot onze beschikking krijgen.

Waterschappen komen graag en snel in actie, blijkt uit de evaluatie. Dat is mooi, maar dat kan de indruk wekken dat zij ook verantwoordelijk zijn voor het optreden van de wateroverlast. En dat terwijl het hier gebeurtenissen betreft die uitkomen 'boven de norm'.

Ik herken de valkuil van waterschappen om direct in actie te komen. Maar als je handelt zonder reflectie en communicatie gaat het mis. We moeten uitleggen wat we aan het doen zijn, terwijl we het aan het doen zijn. En de boodschap daarbij moet niet zijn 'we lossen het op', maar 'we doen er alles aan om de gevolgen te beperken'. Dat doen we niet altijd. De communicatie met burgers en andere betrokken overheden heeft blijvend aandacht nodig. Maar we hebben hierin als waterschappen, dat zeg ik er direct bij, de afgelopen tien jaar in mijn ogen al enorme stappen gezet.

Waterschappen zouden volgens het rapport in een aantal gevallen onvoldoende weten wat de effecten van (extreme) neerslag op het systeem zijn en wat de effecten van ingrepen hierop zijn. Het ontbreekt kortom aan de benodigde watersysteemkennis.

DE COMMISSIE WATEROVERLAST

In 2016 besloten drie programmacommissies binnen STOWA - Waterketen, Watersystemen, Waterkeren - gezamenlijk een (tijdelijke) commissie Wateroverlast in te stellen. Aanleiding hiervoor was dat het thema in alle commissies weliswaar aan de orde kwam, maar steeds vanuit een andere invalshoek, niet integraal. De commissie definieert programmaoverstijgende onderzoeksvragen op het gebied van (klimaat en) wateroverlast, die gezamenlijk worden opgepakt door gemeenten en waterschappen.

Op verzoek van de commissie is onder meer onderzoek gestart naar integrale-risicoanalyse voor wateroverlast. Ook heeft de commissie aan de wieg gestaan van een notitie met gewenste uitgangspunten voor het uitvoeren van gestandaardiseerde stresstests, waarmee overheden de kwetsbaarheden in beeld brengen voor de effecten van klimaatverandering, onder meer extreme neerslag.

Roel Bronda, manager Waterbeheer bij Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, is voorzitter van de commissie. Hierin zitten naast waterbeheerders vertegenwoordigers van gemeenten en provincies.

Mijn indruk is dat we over het algemeen best goed weten hoe onze watersystemen in elkaar zitten. Dus ik vraag mij af of daar nu sprake is van een kennislacune. Ik kan mij wel voorstellen dat we nog niet alle mogelijke zaken die bij een wateroverlastgebeurtenis kunnen plaatsvinden, goed hebben doorgerekend. Dat is ook lastig, want dat kan van alles zijn. Ook zaken buiten het systeem zelf, die de werking van het systeem wel kunnen beïnvloeden. Daar moeten we meer grip op krijgen. Onder meer door daarin samen te werken met andere betrokken overheden.

Volgens het rapport vertragen miscommunicatie en onduidelijke afspraken tussen overheden en veiligheidsregio's nu soms de reactie op wateroverlastgebeurtenissen. Er is volgens het rapport sprake van onduidelijkheid over wie wanneer handelt, over het gebruik van elkaars systemen en over het feit dat er soms simpelweg niet wordt gecommuniceerd. Hoe kijkt u hiertegen aan?

Ik voel mij hier eerlijk gezegd niet erg door aangesproken. Het is in mijn organisatie vanzelfsprekend dat je in de koude fase regelmatig contact hebt met alle betrokken partijen in je omgeving, om te zorgen dat je in geval van nood weet wat je van elkaar kunt verwachten, wie wat doet en wie waarvoor verantwoordelijk is. Dat is een basis-

voorwaarde om goed te kunnen handelen als de nood aan de man is.

Tot slot: de opstellers constateren dat er nu veel variatie is in de wijze waarop, en het doel waarvoor er evaluaties plaatsvinden van wateroverlastgebeurtenissen. Ze bepleiten het ontwikkelen en gebruiken van een standaard format. Dat kan inzichtelijk maken of er systematische problemen zijn en welke lessen waterschappen in zijn algemeenheid kunnen trekken uit wateroverlastgebeurtenissen.

Ik denk dat het voor een aantal aspecten van wateroverlast handig is om een landsdekkend beeld te ontwikkelen. Bijvoorbeeld ten aanzien van opgetreden overlast en schade. Zo krijg je getalsmatig een beter *over all* beeld. Daarvoor kan het handig zijn om op gestandaardiseerde manier te evalueren. Dus bij bewezen meerwaarde, moet je het zeker doen. Maar we hoeven niet allemaal door dezelfde hoepel te springen, want dat past lang niet altijd.

Meer weten?

Het STOWA-rapport 'Leren van wateroverlast' (2019-08) kunt u downloaden vanaf onze website. Kijk onder de kop Publicaties.

GREEN DEAL AQUATHERMIE

Waterschappen, drinkwaterbedrijven, overheidsorganisaties en onderzoeksinstituten waaronder STOWA, tekenden half mei de Green Deal Aquathermie. De komende drie jaar gaat deze brede coalitie onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om met aquathermie gebouwen te verwarmen en te koelen.

Deze green deal past uitstekend bij het nieuwe kennisprogramma 'Waterbeheer & Energie' (zie elders in dit blad) van STOWA, zegt programmamanager Michelle Talsma van STOWA. 'Met name thermische energie uit oppervlaktewater heeft een groot potentieel dat nog amper wordt benut. Bovendien zit een installatie om warmte uit oppervlaktewater te winnen, vooral onder water. Dat heeft veel minder impact op de omgeving dan windmolens of zonneparken. Dat is goed voor de maatschappelijke acceptatie.'

